

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. j. De natura discursus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

SECTIO I.

De natura discursus.

Certum est, discursum, & argumentationem eodem significare; consequentiam verò esse aliquid generalius quàm discursum; licet enim omnis discursus sit consequentia, non tamen contra omnis consequentia est discursus, sed illa sola, quæ habet notam illationis, scilicet, *Ergo*; vt patet ex dictis olim, vbi definitionem, diuisionem & regulas consequentiarum exposui, quas non repero.

Discursus definitio.

Dico primò. Discursus est actus iudicarius, quo intellectus infert vnum ex alio, per particulam, *Ergo*. Vide dicta *sect. tertia Phari, puncto secundo*.

Obserua primò, tripliciter posse cognosci à nobis plura obiecta. Primò in alio: secundò post aliud: tertio ex alio. Tunc vnum dicitur in alio cognosci, quando aliquid est ratio formalis, & medium, in quo eadem cognitione cognoscitur aliud. Ita multi putant creaturas cognosci à Beatis in Deo, tanquam in medio & speculo representante omnia, quod à Concilio Senonensi vocatur *Speculum vniuersale*. Tunc vnum cognoscitur post aliud, quando cognitio vnius sequitur cognitionem alterius, non tamen vna est causa alterius, v. g. cum dico, *Homo est rationalis*; & deinde, *Homo est risibilis*: & hæc operatio non est propriè discursus, nisi fortasse *secundum successionem*, vt vocat S. Thomas *prima parte, quasi. quatuordecima, art. septimo*. Tunc vnum cognoscitur ex alio, cum vnum cognoscitur dependenter à cognitione alterius, per plures cognitiones inter se connexas, vt cum dicitur, *Homo est rationalis: ergo est risibilis*. Tunc enim, vt vides, secunda propositio non solum sequitur post aliam, sed sequitur ex alia; quod denotatur per particulam, *Ergo*, quæ propterea dicitur *illativa*, quia denotat vnā propositionem sequi & inferri ex alia. Illa, quæ infertur, dicitur consequens; illa, ex qua infertur, dicitur antecedens. Hæc operatio vocatur à S. Thoma, *Discursus secundum causalitatem*.

Distinguitur à simplici apprehensione, & quomodo.

Ab enunciatione quomodo distinguatur.

Quæ ad discursum exigantur.

Obserua secundò, in hoc distingui discursum à simplici apprehensione, quòd discursus sit cognitio iudicativa, qua intellectus determinatè affirmat, aut negat aliquid; & à iudicio simplici (quod diximus olim esse proprium Dei, & Angelorum) quòd iudicium simplex sit vnica operatio indiuisibilis; discursus autem necessariò includat multas operationes realiter distinctas inter se. A iudicio compositiui, siue ab enunciatione differt, quia iudicium compositiuum est cognitio determinata, siue dependentia ab antecedente; discursus autem sit cognitio determinata dependenter à præmissis, siue includens præmissas, ex quibus infertur; quæ dependentia denotatur per particulam, *Ergo*. Ex quibus omnibus tota proposita definitio satis explicata manet. Videndum duntaxat est ex ea definitione, quæ exigantur necessariò ad discursum.

Dico secundò. Ad discursum necessariò requiruntur plures operationes realiter distinctæ, quarum vna sit notior aliâ, & prior, non tempore, sed naturâ. Contra Durandum, & alios.

A Ratio, cur discursus exigit plures operationes realiter distinctas, est quia antecedens, vt mox dicam, debet esse causa consequentis, & est aliquid notum, per quod deuenitur in cognitionem consequentis ignoti. Ergo antecedens, & consequens debent realiter distingui. Deinde iudicium illatum distinguitur à iudicio simplici, quod Deo conuenit; sed non distinguitur si vnica habeat operationem iudicatiuam: ergo habet necessariò plures operationes realiter distinctas, quod etiam indicat nomen discursus; est enim quasi cursus ab vna cognitione in aliam; nam intellectus noster discurrendo imitatur progressum localem, vt bene notat Albertus; sicut enim currendo, necessariò fiunt plures passus, quorum vnus sequitur alium, eo quod vnico passu totum spatium emetiri nequeamus; ita mentaliter discurrendo plures operationes elicimus à notis ad ignota, quia vnica cognitione totum obiectum adæquare non possumus; res enim cognoscimus abstractiue tantum, inadæquate, & confusè.

Obiicies, posse voluntatem eodem actu appetere finem & media; eodem autem modo se habent antecedens, & consequens, sicut finis & media: ergo eodem actu cognoscitur antecedens, & consequens. Sed hoc commodius soluetur *sect. quarta*, sicut etiam quod dicitur, obiectum materiale, & obiectum formale cognosci eodem actu.

C Ratio cur antecedens debeat esse notius consequente, & prius naturâ, est quia antecedens deducit in cognitionem consequentis, & est causa illius: ergo debet esse notius & prius, saltem naturâ; non debet autem esse necessariò prius tempore, vt bene docent Scotus, Vafq. Molina, Bañez & Auerfa; quia in eodem intellectu possunt simul esse plures actus, vt alibi demonstrabitur, quamuis ordinariè antecedens sit etiam prius tempore, quàm consequens, vt patet experientiâ; prius enim solemus elicere præmissas, deinde conclusionem. Neque dicas sequi, quod idem simul cognoscitur distinctè, & confusè; hoc enim potest fieri per diuersas cognitiones, non autem per vnica.

D Dico tertio. Antecedens necessariò est causa efficiens consequentis, non directè illud produciens, sed illuminans intellectum, & per naturalem consequentiam inclinans illum ad conclusionem eliciendam. Contra Hurtad. *disp. septima, de anima, sect. octaua*, qui putat præmissas causare conclusionem in genere causæ formalis; quem sequitur Arriaga *disp. decimaquinta, sect. quinta*.

Ratio cur antecedens causet aliquo modo conclusionem, est quia conclusio infertur ex antecedente: ergo antecedens causat conclusionem. Ratio cur causet effectiue, est quia præmissæ mouent, & impellunt intellectum ad assensum conclusionis, sed hic modus causandi pertinet ad causam effectiuam: ergo causant effectiue. Præterea si assensus præmissarum esset causa formalis conclusionis, positis præmissis, non posset suspendi conclusio; quod esse falsum inferius declarabitur.

Quod autem antecedens non causet directè conclusionem, illam producendo, ratio est, quia vnus actus nunquam producit alium; & quia intellectus positis præmissis sufficienter completus est ad conclusionem eliciendam: ergo non indiget alio, à quo producat conclusio.

Neque

Prima ratio.

Obiectio.

Antecedens causa efficiens consequentis.

Ratio.

Non causat directè conclusionem.

Disp. IV. Quæst. vnic. de Argumentatione. 65

Neque dicas, speciem impressam necessariò concurrere producendo ipsam cognitionem, non autem tantum illuminando intellectum: ergo præmissa conclusionem ipsam effectivè producant. Nego enim paritatem, quia species impressa, cum non cognoscantur, non possunt illuminare intellectum, nisi producendo ipsam cognitionem, ut alibi declarabitur. Quomodo autem tum antecedens, tum consequens sit de essentia discursus, colligetur ex dicendis de syllogismo.

Conclusio quarta negatiua. Dico quartò. Discursus non diuiditur in syllogismum, enthymema, inductionem & exemplum, tanquam in species distinctas; sed solus syllogismus est verus, & formalis discursus; enthymema, inductio, & exemplum non sunt discursus, & consequentiæ formales, nisi quatenus ex illis potest fieri syllogismus. Ita Hurtad. disp. decima. Conimb. hic cap. primo, sect. secunda, art. tertio.

Prima ratio. Ratio est, quia tunc non est discursus, quando vnum non inferitur ex alio per consequentiam formalem: sed enthymema, inductio, & exemplum non inferunt vnum ex alio per consequentiam formalem, nisi ex illis fiat syllogismus, saltem virtualiter. Ergo non sunt discursus formales distincti à syllogismo. Probatur minor. Ut aliquid inferatur ex alio per consequentiam formalem, necesse est ut prædicatum, & subiectum vniantur prius cum aliquo tertio. Sed non vniuntur nisi in syllogismo: ergo in solo syllogismo est consequentia formalis, atque aded verus discursus; in aliis autem argumentationibus non est consequentia formalis, quia non concludunt vi formæ; sed tantum materialis, quia concludunt tantum vi materiæ, nisi quatenus ex illis singularis potest fieri syllogismus, de quo multa nunc querenda sunt.

SECTIO II.

Essentia syllogismi.

Syllogismi definitio. Certum est primò, benè definiri syllogismum, est Oratio, in qua quibusdam positis, aliud quid à positis necesse est coningere, eo quod hoc sint. Id est, oratio, in qua ex præmissis rectè dispositis infallibiliter conclusio inferri potest; cuius explanationem repete ex Pharo.

Materia eius remotà. Certum est secundò, materiam remotam syllogismi esse tres terminos, qui ad omnem syllogismum necessariò requiruntur; maius extremum, minus extremum, & medium: materiam verò proximam esse tres propositiones, maiorem, minorem, & conclusionem; quia cum in syllogismo connexio prædicatum inter & subiectum inferatur ex vtriusque connexionem cum aliquo tertio, necesse est in syllogismo reperiri prædicatum & subiectum, quæ inter se connectantur; & medium, per quod connectantur: quod non potest fieri nisi in triplici propositione, quibus positis controuersum est, vtrum conclusio sit de essentia syllogismi: secundò vtrum sola: postremò, quomodo syllogismus sit simplex qualitas.

Conclusio materialiter sumpta est de essentia eius. Dico primò. Conclusio est de essentia syllogismi, etiam materialiter sumpta. Contra Valium quæst. secunda, capit. primo, & paucos alios, qui putant, solas præmissas esse de essentia syllogismi.

Ratio. Ratio est, quia discurre est cognoscere connexionem prædicati & subiecti, propter connexionem. R. P. de Rhodes curf. Philosoph.

A nem eorum cum medio: sed hoc tam includit conclusionem, quam præmissas; quia ut cognoscatur huiusmodi connexio, debet in vna propositione medium iungi maiori extremo; in alia idem medium iungi minori extremo; & demum maius & minus extremum inter se iungi: ergo syllogismus tam essentialiter includit conclusionem, quam præmissas; imò magis, ut postea declarabitur. Confirmatur, quia possunt syllogismi specie distincti habere præmissas easdem, ut Barbara, & Baraptilon: ergo syllogismus includit essentialiter conclusionem.

Obiicies primò. Effectus non est de essentia suæ causæ: sed conclusio est effectus syllogismi; syllogismus enim facit scire, id est facit conclusionem, quæ est actualis scientia: ergo conclusio non est essentialis syllogismo.

B Respondeo, nego minorem, quia conclusio est effectus præmissarum, non autem effectus syllogismi, sed pars illius; idè quando dicitur, Syllogismus facit scire, distinguitur; facit scire formaliter, sicut albedo facit parietem album, concedo; facit efficienter, nego. Neque infest, Aristotelem primo priorum dicere syllogismum constare duabus propositionibus, & tribus terminis; nihil enim voluit aliud Aristoteles, quam ostendere conclusionem virtualiter in præmissis contineri, ex quibus infallibiliter sequitur.

Obiicies secundò. Illud est tantum essentia syllogismi, quo solo variato, variatur essentia syllogismi: sed variatis solis præmissis variatur essentialiter syllogismus: ergo solæ præmissæ sunt essentia syllogismi.

Eius solutio. Respondeo, nego minorem; primò enim æquè variatur syllogismus variata conclusione, ac variatis præmissis. Deinde benè notat Valques, conclusionem formalem necessariò variari, variatis præmissis, etiamsi non varietur materialiter.

Iudicium. Dico secundò. Sola conclusio formalis, siue iudicium illatiuum est tota essentia syllogismi, est tota essentia syllogismi, prout syllogismus est tertia operatio; præmissæ autem non nisi connotatiue, & in obliquo sunt essentielles syllogismo.

Conclusio dupliciter sumpta. Obserua, conclusionem sumi posse duobus modis. Primò materialiter, prout dicit solam connexionem prædicati & subiecti. Secundò formaliter, prout dicit connexionem prædicati, & subiecti propter connexionem vtriusque cum aliquo tertio. Conclusio materialiter sumpta neque connotat, ut vides; neque includit præmissas, neque ab illis dependet ut sic. Conclusio autem formalis dependet à præmissis, & illas connotat, imò fortassè includit, ut postea dicitur, & vocatur iudicium illatiuum, solèque explicari exemplo magnetis, qui ubi duas acus tetigit, illæ inter se connectuntur; ita ubi medium tetigit vtrumque extremum in præmissis, illa inter se connectuntur in conclusione; quam conclusionem formaliter sumptam contendo esse totam essentiam syllogismi in recto, præmissas autem non pertinere ad quidditatem syllogismi, nisi in obliquo.

Prima ratio. Ratio autem est, quia in eo formaliter consistit essentia syllogismi, per quod syllogismus differt à prima & secunda operatione: sed per solam conclusionem formalem syllogismus differt à prima & secunda operatione, quia præmissæ & conclusio ipsa materialiter sumpta præscindendo à iudicio illatiuo sunt tantum enunciationes: ergo sola conclusio formalis est essentialis syllogismo.

F 3 Obiicies